

באיך תערוג

פנינים על פרשיות השבוע וענינא דיומא
מרבן של ישראל מרן הגראי"ל שטיינמן שליט"א

לזכות החתן הבה"ח
הרב יעקב משה מ' נ"י
לרגל נשואיו בשטו"מ
עב"ג הכלה ל' תחי' בת הרב
הגאון ר' יואל ס' שליט"א
יזכו להקים בנין עדי עד
ולראות דורות ישרים
מבורכים

גליון 139
שנה ג'
פרשת פקודי
שנת תשע"ו

להערות, הארות והוספות על הענינים הנכתבים בעלון, לתרומות והנצחות, נא לפנות ל: 0527680034@okmail.co.il או ל: 0527680034 בין הסדרים, או בת.ד. 5397 ירושלים, או פקס 0722164414 ולציין עבור מערכת עלון כאיל תערוג

פניני הפרשה

שישלוט בזה השחתה וחורבן, משא"כ המשכן וכליו שנעשה רק ע"י יהודים צדיקים לא הי' יכול לשלוט בזה אבדון, והכל נגנו כי דבר הנבנה בתכלית הטהרה והקדושה לא יכול לבוא לידי אבדון וכליה.

ויש להתבונן בזה, שהרי ביומא ט' ב' איתא דבית המקדש נחרב מפני ג' דברים ע"ז ג'ע"שפי"ד, ובמד"ר איכה בפתיחה אות ב' איתא רב הונא ור' ירמי' בשם ר' חייא בר אבא אמרי: כתיב ואותי עזבו ואת תורת' לא שמרו, הלואי אותי עזבו ותורת' שמרו מתוך שהיו מתעסקין בה המאור שבה הי' מחזירן למוטב. ונמצא שיש בזה חידוש גדול, דמשמע דאע"פ שחטאו בג' עבירות חמורות ובביטול תורה והי' מדת הדין גדולה, מ"מ אם ביהמ"ק הי' נבנה בתכלית הטהרה ולא הי' מעורב בו מגע אנשים גוים שלא בנקיות, לא הי' יכול לשלוט בזה כליה, ולא הי' נשרף ובאיה אופן הי' מתבצע העונש לא כתוב, ויתכן שביהמ"ק הי' נגנו וכדו אבל עכ"פ לא הי' שייך שילך לאיבוד ע"י חורבן ושריפה.

והנה הפועלים לא הצמיחו העצים אלא שהם חתכום, והם גם לא קבעו אותם בביהמ"ק, אלא שעברו דרכם וזה כבר הי' סיבה שיהא שייך בו חורבן וכליה. ובאבן שלמה (פ"ה ד' אות ג') מביא מהגר"א דהראשונים בכל מקום קיבוצם להשראת השכינה לא רצו שיהי' בבית שהוא מעשה ידי אדם, שמא הי' בו מעשה אחד שלא בכונה קדושה, וע"כ הסתופפו בין האילנות תחת מעשה ה'; משום שאין השכינה שורה אלא על פועל צדק, וכמ"ש ב"מ פ"ה בר' חייא דשדינא כיתנא וכו' ראה שיהא מתחילה ועד סוף בפועל צדק עכ"ל. וציין לספורנו ר"פ פקודי הנ"ל,

והנה בגמ' בב"מ פ"ה ב' כתוב שר' חייא עשה שלא תשתכח תורה מישראל שהי' זורע זרעוני פשתן וקולע מהם רשתות ומכמורות וצד צביים, והי' מתקן מעורותיהן קלפים, ומאכיל משרים ליתומים, וכותב ה' חומשי תורה והולך למקום שאין מלמדי תינוקות ומלמד לה' תינוקות לכל אחד ספרו עיי"ש.

והוקשה להגר"א למה הוצרך לעבוד כ"כ הרבה לזרוע פשתן ולצוד צביים וכו' הרי הי' יכול לקנות ספרים מוכנים, ובאותו הזמן הי' יכול ללמוד, אלא שרבי חייא רצה שיגדלו ת"ח גדולים ובכל מקום שמעורב יד אחרת כבר אינו בטוח מה עם זה, דיתכן שעבר דרך אחד שאינו לגמרי בסדר או שעשה איזה דבר דלא כהוגן, או שעשה בזה איזה עבירה דגזל או ריבית או עיכוב תשלום לפועל וכל כיוצא בזה.

ואז אע"פ שהיו לומדים בס"ת כשר ע"פ דין דשינוי מעשה קונה וכדו' מ"מ כיון שהי' בזה איזה מעשה חטא כבר לא תהא אותה הצלחה ולא יוכלו לגדול ת"ח אמיתיים, כמו שרצה, דלזה צריך להיות בתכלית הטהרה ובכדי ללמד חומש לילדים טרח ועשה את כל העבודות לבד כדי להיות בטוח שלא מעורב בזה שום רע ואז אפשר לקוות שאותם ילדים שילמדו מאותם ספרים שעמל וכתב יגדלו גדולי ישראל.

וכמו כן הביהמ"ק שזה מקום השראת השכינה המקום שכלל ישראל מתקדשים בקדושה והשכינה כביכול צריך להיות שלא יהא לזה שום שייכות עם חטא ורע.

ומשו"ה אע"פ שביהמ"ק שנבנה ע"י שלמה הי' בדרגה שצריך, והכרובים עמדו כבזמן שעושים רצונו של מקום עיי' ב"ב צ"ט א', וראה בנפש החיים (ש"א פ"ח). מ"מ כיון שהי' שייכות של גוים בבנינו אז כשזה בא במצב של חטא יכול לבוא על זה כליה, ולולא זה לא הי' יכול להיות כליה דלבנות ביהמ"ק צריך להיות נקי לגמרי.

השראת השכינה שבמשכן

פרק ל"ח פסוק כ"א "אלה פקודי המשכן משכן העדת".

פרש"י: שני פעמים רמז למקדש שנתמשכן בשני חורבניו על עונותיהם של ישראל, ואע"פ דביהמ"ק נחרב ובפסוק כתוב משכן י"ל דהא בעירובין (דף ב' א) אמרינן דמקדש איקרי משכן.

והנה מש"כ שהמקדש נתמשכן שני פעמים, באמת הי' חילוק ביניהם כדאיתא ביומא נ"א ב' שבבית שני חסרו כמה דברים, הרי שבפעם השני' לא הוחזר המשכון כמו שהי' קודם, אלא דמ"מ המקדש נתמשכן שני פעמים, ואולי משו"ה כתוב בפסוק משכן ב' פעמים כיון שלא היו שוים, אלא היו ב' דרגות בהשראת השכינה.

והנה החפצא של משכון הוא שכשמשלמים החוב מחזירים המשכון, וגם כאן כשישראל יעשו תשובה יבנה בית המקדש.

והנה בסנהדרין צ"ח א' איתא כתיב בעתה וכתוב אחישנה, זכו אחישנה לא זכו בעתה. ולכאורה בשלמא אם יזכו לגאולת אחישנה ע"י שיעשו תשובה, מובן שזה נחשב שהקב"ה מחזיר לנו המשכון בגלל שעשינו תשובה והחזרנו את החוב, אבל אם זה יחזור בעתה הרי השכינה תחזור אפי' אם לא יעשו תשובה, וגם לר"א ור"י דס"ל בסנהדרין צ"ח ב' שהגאולה תהא רק ע"י שיעשו תשובה, מ"מ יש כמה דרגות בתשובה ובמה זה נקרא החזרת המשכון.

ויתכן שגם בכהאי גוונא שהמלוה אומר אם תחזיר את החוב אחזיר לך את המשכון, ואם לא תחזיר החוב אחזיר לך המשכון בעוד זמן מסוים גם זה נחשב למשכון [ועמש"כ בגליון פ"ד דברים בשם הגר"ח מבריסק לפרש הפסוק ציון במשפט תפדה] ואע"פ שלא יחזור אותו המקדש, י"ל שהמשכון זה השראת השכינה ולא גוף הבנין.

טורה הבניה

שם פרש"י "משכן העדות" עדות לישראל שויתר הקב"ה על מעשה העגל. בדעת זקנים מבואר שהעדות היא לאומות העולם עיי"ש.

ובאמת צ"ב איך האומות יבינו את זה, וי"ל שהורגש שם מעלה רוחנית והי' ניכר שאינו סתם דבר גשמי של עצים וכסף וזהב וכו', ולפי"ז בביהמ"ק כבר לא הוצרכו לעדות, שהרי כבר ראו ע"י השראת השכינה במשכן שהקב"ה ויתר על מעשה העגל.

וצ"ב שהרי כתוב בפרשת אחרי מות ט"ז ט"ז השכן אתם בתוך טומאתם ופרש"י אע"פ שהם טמאים שכינה ביניהם [ועמש"כ שם אם טומאה הכונה לחטאים] וא"כ מה העדות ע"י השראת השכינה שויתר להם על מעשה העגל? ובפי' ידי משה במד"ר נשא ז' ח' הקשה קושיא זו, וצ"ל דמדרגה כזאת לעשות משכן לא שייך, לולא זה שויתר להם על מעשה העגל ומשו"ה יש בזה עדות לישראל. בספורנו כתב שהמשכון וכליו לא נפסדו ועומדים לעולמים, וג"כ לא נפל דבר להם ביד האויבים, היפך מה שקרה למקדש שלמה וכליו והפסוק מספר מעלות המשכון שבשבילם הי' ראוי להיות נצחי ושלא ליפול ביד אויבים, ראשונה שהי' משכן העדות וכו' שהיו ראשי אומני מלאכת המשכון וכליו מיוחסים וצדיקים שבדור, ובכן שרתה שכינה במעשה ידיהם ולא נפל ביד אויבים, אבל מקדש שלמה שהיו עושי המלאכה בו מצור אע"פ ששרתה בו שכינה, פסדו חלקיו והוצרכו לחזק את בדק הבית ונפל בסוף הכל ביד אויבים עכ"ד.

והנה לא כתוב שהפועלים הגוים ההם היו עובדי ע"ז, ויתכן ששמרו על ז' מצות בני נח, אבל בכל זאת כיון שגוים השתתפו בבנין בית המקדש הי' שייך

לקראת ימי הפורים הבעל"ט אנו מבקשים שוב מכל מי שיש בידו ד"ת בהלכה ובאגדה או הנהגה על עניני פורים ומגילת אסתר ממרן רבנו שליט"א. או הערות והארות על הנכתב בשנים שעברו בענינים אלו שיואל להעבירם בהקדם [עד מוצאי שב"ק פר' פקודי] למערכת לזיכוי הרבים

כמו"כ נותרו מס' שבועות בחומש ויקרא לששים גיבורים, המעוניינים לזכות בזה נא לפנות בהקדם

ענין בפרשה – צדקה

בימי חודש אדר שבו מכריזים על השקלים, והנה ידוע כמה עמל ויגע רבנו שליט"א לעורר לנתינת צדקה המעולה שבמעולות להחזקת אברכי הכוללים, ונביא כאן מעט מתוך מאות עובדות והוראות בענינים אלו

בכניסתי אני שומע שהמגיד שיעור עונה לשאלת אחד ממשתתפי השיעור: כזאת שאלה מתאימה לבעל אילת השחר, ראיתי בזה השגחה פרטית ולכן התקשרתי אליך.

להיות ירא שמים

לפני כמה חודשים באו לראש ישיבה שליט"א שני גבירים צעירים אחד מהם היה נשוי והשני עדיין לא, הם ידעו רק אנגלית אף מילה לא בעברית או באידיש, הצגתי אותם ואמרתי שאני אשמש כמתורגמן הוא נעץ בהם את מבטו ואמר תגיד להם: **שצריך להיות יהודי חרדי, צריך לשמור תורה ומצוות, וצריך להיות ירא שמים** הייתי המום לא ידעתי מה לעשות פחדתי מהתגובה שלהם, אבל מי שעמד יחד עימי בחדר דחק בי לתרגם את הדברים, ואז אזרתי אומץ ותרגמתי את הדברים.

שניהם החווירו יצאו החוצה, מעיניו של אחד מהם זלגו דמעות, בקושי הם הצליחו להתאושש מן המהלומה, מתוך דבריהם התברר שהראש ישיבה שליט"א קלע אל המטרה הם אכן היו בדרגה רוחנית נמוכה מאוד, שניהם חזרו בתשובה שלימה.

באותה תקופה היה דבר דומה, מישהו הביא לראש הישיבה שליט"א עשרה גבירים חרדים שהגיעו לביקור בארץ הוא לחץ את ידי הגבירים ובירכם כשהגיעו לידיו של אחד מהם נעצר וסיפר לו: פעם בכה רבינו החפץ חיים כשתפס את ידו של גביר מחזיק תורה גדול ואמר לו: **חבל על יד זהב כזאת המחזיקה ידי לומדי תורה שתישרף בגיהנום מחמת חילול שבת**, אותו גביר יצא מן הבית חיורו כולו ומיד התברר שהוא אכן יש לו על מה לחזור בתשובה.

לפני תקופה התקשר אלי גביר גדול שהרוויח סכום עצום והוא רצה לתרום חלק ממנו לכוללים, כשראש הישיבה הגאון הגדול רבי אי"ל שליט"א שמע על הדרך בה הרוויח את הסכום הוא אמר לי: מיד תגיד לו שזה הונאה, הכסף הזה לא כשר.

זה האנטיבייטיקה שלו

פעם ישבנו אצל ראש הישיבה שליט"א בהושענא רבה בשיעור של ארבע לפנות בוקר ולמדנו שם בבבא בתרא דף י"א את הסיפור הידוע על בנימין הצדיק.

תנאי אמרו עליו על בנימין הצדיק שהיה ממונה על קופה של צדקה פעם אחת באתה אשה לפניו בשני בצורת אמרה לו: רבי פרנסני אמר לה העבודה שאין בקופה של צדקה כלום, אמרה לו רבי אם אין אתה מפרנסני הרי אשה ושבעה בניה מתים, עמד ופרנסה משלו לימים חלה ונטה למות, אמרו מלאכי השרת לפני הקב"ה: רבש"ע אתה אמרת כל המקיים נפש אחת מישראל כאילו קיים עולם מלא, ובנימין הצדיק שהחיה אשה ושבעה בניה ימות בשנים מועטות הללו, מיד קרעו לו גזר דינו תנא הוסיפו לו עשרים ושנים שנה על שנותיו. מיד לאחר שסיים ללמוד את הקטע שאלנו אותו מי שתורם כסף לאברכים מה דינו והשיב בוודאי שמוסיפים לו על חייו, ואז הזכרנו את שמו של יהודי גביר מחו"ל שמתייסר זמן רב בייסורים נוראיים, ואף רופא לא יודע באיזה מחלה מדובר.

ימיים לפני כן הוא התקשר אלינו וביקש שנוזכר את שמו. ראש הישיבה שליט"א נעצר ואמר: צדקה תציל ממות אם ייקח על עצמו להחזיק אברכים מדי חודש בחודשו הוא יחיה ויתרפא.

שאלנו אותו כמה אברכים הוא צריך לקחת על עצמו? התשובה הייתה שלשים. התקשרנו מיד לארה"ב וסיפרנו לו על התשובה שקיבלנו. אותו גביר שאל לכמה זמן הוא צריך לקחת זאת על עצמו לשנה או לחמש שנים?

וקיבלנו תשובה מדהימה תגידו לו: שלכמה שנים שהוא ייקח כך הוא יחיה, אם ייקח לחמש שנים הוא יחיה חמש שנים, אם הוא ייקח לעשר שנים הוא יחיה עשר שנים, אם עשרים שנה הוא יחיה עשרים שנה, ואז הוסיף ושאל, רגע בן כמה הוא? אמרנו לו שהוא בן ארבעים ושנים שנה אם כך זה בסדר גמור סיים.

אח"כ הוסיף היה גוי שעזר לשחרר את הגאון מוילנא מבית הסוהר והגאון בירך אותו באריכות ימים, ואכן אותו גוי האריך ימים, וכאן נמלך כאילו בדעתו ואמר את הגוי אפשר לברך בברכת אריכות ימים כדי שיקבל את כל שכרו בעולם הזה, אבל ביהודי לא כל פעם אפשר לברך אותו באריכות ימים, כי יכול להיות שאם הוא יחטא במשך חייו וברכת האריכות ימים רק תזיק לו.

שוב שתק לרגעים מספר, ואח"כ חזר ואמר כדאי לברך אותו באריכות ימים כי אם הוא יתמוך בתורה הוא גם יקבל עולם הבא, ולכן זה כדאי לו.

באותם ימים נזקק ר"י שליט"א לקחת תרופה לרפואתו ואז נאנח ואמר אני בשביל להרגיש טוב צריך לקחת אנטיבייטיקה, והוא בשביל להרגיש טוב, נותן לתורה זוהי האנטיבייטיקה האמיתית.

ניסים גלויים

שח הרב אלחנן ויסבורד שליט"א: יש לנו הוראה מרבנו שליט"א שלא לקחת על עצמנו חובות ולא ללוות אפילו פרוטה אחת, רק אם יש כיסוי לזה. אף פעם לא פניתי לגמ"ח בבקשת הלוואה לתשלום המלגות של החודש, לפני שלא הייתה לי התחייבות ברורה של גביר לסכום, ואז אני הולך לגמ"ח ולווה בדיוק לפי סכומי ההתחייבות שיש לי בידיים, ורבנו שליט"א דורש להתנות עם האברכים שאני נותן בתנאי שיהיה לי. ואם חסר כסף מה עושים? כל חודש יש את הסייעתא דשמיא שלו רבנו שליט"א אומר כל הזמן: **בהחזקת תורה יש ניסים גלויים**, מחזיקי התורה הם בגדר מלומדים בניסים, עליך לעבוד במסירות ולעשות את ההשתדלות שלך, והקב"ה יעשה שלו, דרכה של תורה שאינה מתקיימת בדרך הטבע וכל קיומה הוא בדרך ניסית.

ללחוץ על צדקה

לפני כמה חודשים היה זה כמה ימים לפני מועד חלוקת המלגות ובחשבון לא הייתה אף לא פרוטה אחת, לא ידעתי מה לעשות? נכנסתי לבית מורי ורבי ראש הישיבה שליט"א ודנתי לפניו: ישנם כמה גבירים שיש להם לב פתוח והם מוכנים לתת כל מה שצריך, רק להפעיל קצת לחץ להעמיד אותם מול חומרת המצב, במצב כזה יש את מירב הסיכויים שהם יפתחו את ליבם ואת כיסם וכך תבוא הרווחה.

ראש הישיבה שליט"א קם ממקומו וניגש אל הארון הוציא גמרא בבא בתרא דיפדף לדף ח' עמוד ב' והתחיל לקרוא את דברי הגמרא: **ופקדתי על כל לוחצי אמר ר' יצחק בר שמואל בר מרתא משמיה דרב: ואפי' על גבאי צדקה**. שאלתי את מו"ר שליט"א מה לעשות? והוא אמר לי ללכת להתפלל וד' יעזור, **אבל אין שום רשות ללחוץ על גבירים לתת כסף, גם לא במצבים שנראה שהכל עומד לקרוס**.

לבכות להקב"ה

היה פעם ששה ימים לפני חלוקת המלגות שלא הייתה פרוטה אחת בחשבון, גם לאחר כל המאמצים שעשיתי העליתי חרס בידי, כדרכי באתי לשאול אם להתקשר לגבירים בחו"ל, ולבכות בפניהם על המצב, ידעתי על כמה כאלו שאם אבכה בפניהם יש סיכוי שיפתחו את כיסם. התשובה היתה נוקבת: **אם לבכות! לך לבכות בפני הקב"ה, לך להתפלל**.

בו במקום יצאתי עם אחד מנאשי הצוות למירון להתפלל, אני הצלחתי לומר רק חצי תהילים, והשותף שנסע איתי אמר את כל התהילים, באותו יום היה ראש כולל אחר בארץ אירופית כלשהי שגילה גביר חדש, אותו גביר היה זקוק לישועה גדולה בעניין שהעיק עליו שנים רבות. אותו ראש כולל פתח וסיפר לו על גביר אחר שנושע בעניין זה לאחר שקיבל על עצמו להחזיק את אחד הכוללים של ישכר באהליך, הוא אפילו הציע לו להתקשר אלי ולברר את הסיפור. תגובתו של אותו גביר הייתה קשה, הוא לא רצה לשמוע מילה אחת בנושא ושילח את אותו ראש כולל ריקם. ביום ראשון מתקשר אלי אותו גביר אירופאי ושואל אותי אם הסיפור שסיפר לו אותו ראש כולל ביום חמישי הוא נכון. אישרתי לו את הסיפור. הגביר שאל אם הראש ישיבה שליט"א יכול להבטיח לו ישועה דומה אם הוא ייקח על עצמו סכום גדול כל חודש?

נסעתי מיד לבית מו"ר ראש הישיבה שליט"א ושאלתי אם הוא מוכן להבטיח ישועה לאותו גביר שתובתו הייתה: **שהוא מוכן לברך אבל לא להבטיח**.

העברתי את התשובה לאותו גביר והוא הודיע לי מיד שהוא מגיע ארצה בעוד כמה שעות, לאחר כמה שעות הוא הגיע וביקש הבטחה לישועה, והוא קבל את התשובה הידועה: לברך כן אבל לא להבטיח. אותו גביר עמד והתחנן על נפשו אך ללא הועיל, עד שבהבזק של רגע הוא הודיע שהוא מוכן להעלות את הסכום החודשי פי כמה וכמה ממה שאמר בהתחלה.

מיד כששמע ראש הישיבה שליט"א את הדברים הוא החל לברר אצלו אם תנינה כזאת היא בגדר "מסירות נפש" בשבילו, או שהוא יכול לעמוד בזה בקלות, לאחר שאותו גביר הוכיח שהסכום הזה הוא בגדר יציאה מגדרו.

אמר לו ראש הישיבה שליט"א: אם אתה מוכן לצאת מגדרך למען החזקת תורה, אצא אף אני מגדרי ואשתדל וארבה עבורך תחינה ובקשה באופן מיוחד, בו במקום נערך הסכם כתוב וחתום.

לאחר שציאנו מן הבית שואל אותי אותו גביר ששמע עלי לראשונה לפני כמה ימים, אם יש לי תוכנית סדורה איך להחזיק את הכוללים, אמרתי לו שאין לי שום תוכנית הכל עובד על ניסים, אותו גביר התלהב ואמר אתה עוד לא יודע איזה נס היה לך!

כשראש כולל פלוני הגיע לביתי, וסיפר לי על הישועה שהייתה לגביר פלוני באמצעות התרומה לכוללים שלך, דחיתי אותו מביתי, אולם מיד לאחר שיצאתי מן הבית הגעתי לשיעור תורני בו אני משתתף שנים רבות, ומיד

יש עוד המשך מעניין לסיפור. לאחר סוכות נסענו לארה"ב לעירו של אותו גביר כדי לקחת ממנו את הכסף, כשהיינו שם מתקשר אלינו מנהיג הקהילה בו חבר אותו גביר, והוא אומר לנו שכפי שהוא מכיר את ראש הישיבה שליט"א הדבר לא ייתכן אין דרכו בדיבורים מסוג זה.

נסענו לאותו מנהיג קהילה ולאחר המתנה של שעות רבות הוא התפנה אלינו וחזר על דבריו, תיארונו לו את הגופא דעובדא ואת השתלשלות הדברים, ואותו מנהיג קהילה התעקש שהדבר לא ייתכן והוסיף וטען שאותו נדיב לא מסוגל לעמוד בתרומות בסדר גודל כזה? אמרתי לו אם אינכם מאמינים תוכלו לנסוע לא"י ולברר את הדברים, הדברים פעלו פעולה חלקית ואותו נדיב נתן את ההבטחה שלו לחודש אחד בלבד.

לאחר תקופה הגיע אותו מנהיג קהילה לא"י, ונכנס ובפיו בתלונה איך מבקשים מאותו גביר סכומים גדולים כאלה, הוא הוציא גליונות שלמים והראה את הרווחים של אותו נדיב, והתפלא איך מחייבים אותו בסכומים כאלו.

ראש הישיבה שליט"א שתק לאורך כל דבריו לאחר שסיים אמר לו דברים כדורבנות: אתה שם עצמך כמי שדואג לטובתו של אותו גביר, אם לא איכפת לך שישבול ייסורים אמור נא: כמה אחוזים מרווחיו הוא מוכן לשלם כדי להינצל מדינה של גהינום, אם אתה דואג לו אמור נא בשביל מה הוא זקוק לכסף, בכלל בשביל מה כל הגבירים אוספים כסף, וכי הם יקחו את הכסף עימם אחרי מאה ועשרים, דבר אחד הוא עלול להרויח שכלל שהוא ישאיר סכום גדול יותר של כסף הילדים שלו יהיו יותר מסוככים בינם לבין עצמם במריבות על חלקם בירושה, אנשים עובדים כל החיים שלהם קשה כדי להגביר את עוצמת המריבות של הילדים שלהם לאחר מותם, זה נקרא שאתה דואג לאותו גביר?

שיהו מרוצים

בזמן שירד הדולר והמילגה בסך חמש מאות דולר אינה מספקת, ושאלו את רבנו שליט"א האם יש להוסיף לאברכים עוד חמישים דולר כדי לאון את ירידת ערך הדולר?

התשובה הייתה כן. תוסיף!

הדאגה להחזקת תורה היא לא רק להוסיף עוד אברכים לכוללים, אלא צריך לדאוג למצב רוח של האברך בעצמו.

הוספת לשאלו הלא בסכום כזה אפשר לפתוח עוד כמה כוללים? והתשובה שקיבלתי הייתה אין לה שום קשר לאברכים, תוסיף עוד חמישים דולר ופרט

לזה יהיה סייעתא דשמיא לפתוח עוד כוללים, באותו אירוע נכח יחד עימי בחדר אחד מתומכי רשת הכוללים כשיצאנו תמה הגביר בכמה מסתכמת התוספת? ואמרתי לו את הסכום, ומיד התחייב ליתן אותו לכמה חודשים.

יזמתי ונמכרתי

לפני חודשיים, כמה ימים לפני ראש חודש שבט, היה חסר סכום גדול התיישבתי במוצאי שבת בתחילת הערב וניסיתי לתפוס קשר עם כמה וכמה גבירים שהיו אמורים להעביר לי סכומים גדולים, אולם אותו יום היה יום אידם, המשרדים היו סגורים כך שלא היה שייך לתפוס אף אחד בשעה חמש לפנות בוקר כשהייתי מיואש כמעט לגמרי מלהצליח לתפוס משהו, נכנסתי אל הראש ישיבה שליט"א ושאלתי אותו אם אוכל לפנות לכמה גבירים ולדבר דברים חריגים כדי שיתעוררו ויצילו את המצב. ראש הישיבה שליט"א פתח את הסיפור דפדף לזמירות של מוצאי שבת לזמר איש חסיד והחל לקרוא: **יזמתי ונמכרתי להעבידי לכבודך ולא לכבודי**, אל תעשה כלום לך לבינתך ותתפלל והקב"ה יעזור לך, עשיתי כדבריו ולאחר ארבעים ושמונה שעות התקשר גביר אחד מעצמו ושילם את כל הסכום החסר לאותו חודש.

שותפות עם התורה

היה יהודי ממונסי שכשפגשתי אותו לפני כמה שנים בתחילת דרכי, הוא התלהב ונתן שלשת אלפים דולר לכולל, אותו יהודי היה אף הוא בתחילת דרכו בעסקים ואת הכסף שהוא נתן לכוללים הוא לווה מאחרים, את המעשה הזה הוא עשה לאחר שהראיתי לו את דבריו של רבינו יונה באגרת התשובה "שהרוצה להינצל מהעוון והעונש המר יתעסק בצרכי הרבנים והתלמידים" בשנה שלאחריה הוא לקח על עצמו להחזיק שלשה אברכים, אחרי כמה חודשים אני מקבל ממנו טלפון בו הוא מבשר לי שהוא נכנס עכשיו לעסק גדול והוא מבטיח את כל המעשרות לכולל, והוא רוצה ברכה לעסק ממור"ר ראש הישיבה שליט"א הלכתי וסיפרתי לו על בקשת אותו יהודי תגובתו הייתה תגיד לו למה רק מעשר? שיתן חמישים אחוז שיעשה שותפות עם הקב"ה אותו יהודי הסכים ומאז הוא הצליח בעסקים עד שהוא העלה את סכום התמיכה שלו פי ארבע, ואחרי תקופה הוא העלה את תרומתו פי עשר, כיום אותו יהודי הוא עשיר מופלג והוא מתקשר ומספר את סיפורו לכל מי שרק מעוניין לשמוע, הוא עושה בשבילי את העבודה כל נדיב חדש שאני מגיע אליו הוא מתקשר אליו ומשכנע אותו עד כמה כדאי לו לעשות את השותפות הזו.

[יש עוד הרבה עניינים אך קצר המצע ועוד חזון למועד אי"ה]

עניני צדקה

ליקוט מדברי מרן רבנו בעל אילת-השחר שליט"א מתוך ספריו על התורה מאת: אחד התלמידים הרה"ג ר' י. צ. ר שליט"א.

ויקרא ה, יז. פרש"י ר"ע אומר ... אם כך ענש הכתוב לנטפל לעוברי עבירה כעוברי עבירה, עאכ"כ שישלם שכר טוב לנטפל לעושי מצוה כעושי מצוה. אוספים צדקה, וא' מוסיף פרוטה, הוא בכלל נטפל לעושי המצוה.

לבקש מה שיזכרה באבידתו למצות צדקה

שם, פרש"י אמור מעתה היתה סלע צרורה בכנפיו ונפלה הימנו ומצאה עני ונתפרנס בה, הרי הקב"ה קובע לו צדקה. ולפ"ז כשנאבד לאדם אבידה, יבקש [מאת ה'] שאם לא ימצאנה, לכל הפחות שעני ימצאנה, כדי שיהיה לו זכות. רש"י כותב, ונתפרנס בה. ולכאורה גם אם העני ישתמש בזה לדבר איסור, מ"מ לא נגרע משכר המאבד. ומ"מ בב"ק טז: ביקש ירמי' ... משמע שאין כל כך שכר מצוה.

מעשה-הצדקה, מעשים שקולים

פנחס כז, א ואלה שמות בנותיו מחלה וגו'. פרש"י ולהלן הוא אומר: ותהינה מחלה תרצה. מגיד שכולם שקולות זו כזו לפיכך שינה את סדרן. הרמב"ם בהל' תשובה כתב שרק ה' יכול לשקול המעשים. איך יתכן שכולן שקולות, הלא במעשה א' יותר, כבר נעשה בלתי שקול? מסופר על אשת הגר"א שהלכה עם חברתה לאסוף צדקה, ולאחר מותה נתגלתה בחלום ואמרה לה: דעי נא שהכל כתוב שם, והכל ידוע שם, כל דבר ודבר ניכר שם רישומו, זכרי נא את אותו מעשה של ערב שבת כאשר צעדנו שתינו בעברו האחד של הכביש והוריתי לך באצבע ידי כי בעבר השני פוסע פלוני, ופנינו אליו כאחת להתרימו. דעי, כי אותה הוראת אצבע רשותה לזכותי והתרמת הצדקה לזכות שתינו.

הנותן צדקה על מנת שיחיה בני, רק בישראל המאמין בשכר מצוה

ואתחנן ו, טז בגמ' ב"ב י: הנותן צדקה בשביל שיחיה בנו, הרי זה צדיק גמור, רק בישראל ולא בעכו"ם. כי אצלו אם לא יחיה, מתחרט.

מפרש הבית-הלוי פר' תרומה, ישראל המאמין בה, כשנותן בשביל שיחיו בניו, הרי גם זה הוא רצון ה' שיחיו מאמיניו ויהיה להם כל טוב, ונמצא, דכוונתו הוא ג"כ מצוה. ולפירושו, אם ישראל יתן צדקה כדי שיקבל דבר שאינו מצוה, אינו נקרא צדיק גמור. [יש עוד הרבה עניינים אך קצר המצע ועוד חזון למועד אי"ה]

אברהם נתן מעשר וצדקה, כדי שיכירו את ה'

לך לך יד, כ ויתן לו מעשר מכל.

הרמב"ם (בראשית כו, ה) כתב, האבות נדיבי עמים, לתת מעשרות לעניים (גויים או לשומרי ד' מצוות) או לכהני ה', כגון שם ועבר ותלמידיהם, כענין: והוא כהן לא-ל עליון. (והיה אצלם פשוט שצריך לתת לפרנס כהני ה'). ולפ"ז נתינתם היתה נתינה של צדקה. משמע שנתנו מעשר ולא חומש.

הגר"א באגרתו כתב: ולמען השם שתפרוש את החומש כאשר צויתך ... כי בפחות מזה עוברים כל רגע על כמה לאוין ועשין, ושקול כאילו כפר בתורה הק'. (והחפץ חיים באהבת-חסד י"ט בהגהה כתב, דהגר"א מדבר בקיימי עניים). וכן במה שאברהם האכיל לעוברים ושבים כדי שיכירו בה, הוא קיים מצות צדקה. ועל אלימלך אמרו חז"ל, שהיתה עינו צרה בעניים הבאים לדוחקו. ויל"ע, אם לא נתן אפילו חומש. או נתן. אלא דבמקום פיקוח נפש צריך לתת יותר, או לפי עשרו היה צריך לתת יותר.

עונש סדום על אי נתינת צדקה

וירא יח, כז. בספר יחזקאל (טז, מט) כתוב, חטאת סדום היה שלא החזיקו יד עני ואביון (עיינין שערי תשובה ג, טו). בכתובות נ. אמרינן אשרי שומרי משפט עושי צדקה בכל עת. וכי אפשר לעשות צדקה בכל עת? ... זה הזן את בניו ובנותיו כשהם קטנים. ומסתמא הם פירנסו ילדיהם, רק לא אחרים. ועל-כרחך שזה לא מספיק, כי דרך העולם לעשות כן. וגם יתכן שרק לאחר מתן תורה נתחדש שזה צדקה, כי מסברא אין זה צדקה. ומכל מקום, אף שחטאו חטאים חמורים, משמע שאי נתינת צדקה, זה מספיק סיבה להענישם בעונש כל כך חמור.

צדקה, בעת היות ישראל במדבר

בשלח טז, ד. בזמן שהיו במדבר, מסתבר שלא היה דין סמוך לשלחן אביו, כי ה' נתן להם כל צרכם. מן. מים. בגדים. (ומה שהביא האב לבניו, זה לא משלם). ולא היה למי לתת צדקה, אבל יכלו לעשות חסד בגופם. (וכ"כ מהר"ץ חיות ב"ב ט: בתוד"ה גדול). אמנם רבנו בחיי לומד שלאחר ארבע שעות שהמן נמס, אז היו חולקין בתורת צדקה.

פרוטה לצדקה

יום היארצייט של הרה"ח רבי יהודה לייביש בן רבי יהושע הלוי רובינפלד ראש הקהל דלוגאנו נלב"ע ה' אדר ב' תשכ"ב

רבנו שליט"א בעת שהיה בגלות בשוויץ ללא מכר וגואל הגיע באחד הזמנים לעיר לוגאנו ששם היה ר' לייבוש ראש הקהל ושם דאג לו מאוד וכדלהלן, והבאנו כאן דברים אודותיו כהכרת הטוב על פועלו החשוב למען רבנו שליט"א ויתר הפליטים בתקופה ההיא.

סיפר רבנו שבשוויץ אירח אותו יהודי אמיד והיה אוהב צדקה וחסד ר' לייבוש רובינפלד והכניס ואירח אותו שבתות רבות, והשמחה והסבר פנים יפות שבו אירח את רבינו נשארו במחשבתו של רבינו כל השנים, ואמר שאין לתאר ואין לשער את שכר אותה המצוה, ראו אמר רבינו - אדם נותן תפוח אדמה שעולה כאן פרוטות בודדות לאורה, איזה שכר מקבל, לא כנגד וללא שיעור כלל כלפי הנתניה!

וכל אימת שאחד מצאצאיו מגיע לרבינו עושה לו חשיבות גדולה, ומזכיר בפינו שוב מה סבו עשה עבורו ואפילו בפני רבים. ואמר שאפשר ללמוד ממנו כמה להתחזק בחסד. ונוסף עוד כמה מילים כדי שיהיו מליצות יושר עליו ועל מעשיו הגדולים: (מוקנים אתבונן ח"ד)

ר' לייבוש וחתניו

ר' לייבוש רובינפלד, אמר רבינו, היה יהודי יקר [א טייערע איד] שבא מגליציה, כשהכירו רבינו היה בלוגאנו שבשוויץ ולפרנסתו היתה לו חנות והיה קצת גביר, היו לו שני חתנים צאצאים של החת"ס בניו של הג"ר עקיבא סופר אב"ד פרשבורג בעל ה"דעת סופר" הרבנים רבי שמחה בונים [נלב"ע כ"ב טבת תשס"ה] ורבי יצחק לייב שרייבר [נלב"ע י"ב מנחם אב תשס"ז].

וסיפר רבינו שהוא היה מדבר איתם הרבה בלימוד, [ואם א' למד בחברותא], באותו זמן היו נוהגים בישיבות החסידיות ללמוד חולין, ורבנו דיבר איתם בלימוד הרבה על מסכת זו. ונשותיהם עבדו אצל אביהם כדי שהבעלים יוכלו ללמוד, (שם)

הרגשה נפלאה

סיפר רבנו שעל שולחנו של ר' לייבוש היו אוכלים הרבה אנשים, וביניהם רבינו שליט"א, וכשמארחים אורחים כרוך הדבר מלבד לתת מהפת, מהתבשיל ומהזמן, גם באי נעימויות כגון במוצאי תענית הכינו סעודה לבני המשפחה וגם לאורחים, ומנת דג שכנראה היתה אז יקרת המציאות הכינו רק לר' לייבוש, הגיע אחד האורחים וחשב לתמוה שהדג עבורו ואכל את אותה מנה, וכשהתברר הדבר לאותו אורח לא היה קץ לבושה שתקפה אותו, וגם במצב כזה נתן ר' לייבוש הרגשה טובה לאותו אורח כאילו דבר לא קרה, וגרם שלא ירגיש אותו אורח אי נעימות להמשיך ולאכול אצלו, ואכן זמן רב נוסף המשיך אותו אורח לאכול שם וכנהנה רבות. (שם)

בחג הסוכות

וכן בסוכות קנה ד' מינים מהודרים לחתניו ונתנו גם לרבינו להשתמש בהם, וכך היתה לו האפשרות לקיים המצוה בהידור בחג הסוכות. (שם)

בסידור דירה

כשרבינו אחר נישואיו הוצרך לשכור דירה לא הסכימו בעלי הדירה להשכיר לפליט חסר כל את דירתם ורק אחרי שחתם לו ר' לייבוש ערבות הסכימו וגרו באותה דירה שנה, וכן אח"כ כשעבר לדירה אחרת חזר אותו התהליך ורק אחרי שחתם השכירו לרבנו את הדירה. (שם)

הסיוע לעליה לארץ ישראל

וכשעלה רבינו לארץ ישראל נתן לו ר' לייבוש אלפיים דולר, שהיה סכום עצום באותם ימים, ע"מ שיוכל להתחיל לבסס חייו בארץ. [וציין רבנו, שהוא לא ביקש ממנו דבר זה, אלא מעצמו נתן לו סכום כזה] וסיפר רבינו שגם מינה אותו שליח מצוה להעביר מאתים דולר להרבי רבי אהרן מבעלזא צוק"ל, וכשהגיע לארץ הלך אליו עם חבירו מנוער ר' יאשע בער בנו הגדול של הגרי"ז [וסיפר שהאדמו"ר [מרוב פרישותו] לא זיהה את הצורה של הכסף. וכששאלו את רבינו [תשע"ד] מה אמר לו האדמו"ר - לא זכר [כזכור עברו "ימים אחדים" מאז - כשבעים שנה] ובהתנצלות אמר אם שוכחים תורה זה בעיה, אבל לא מעשים. (שם)]

השובבין

כשהתחתן רבנו, ר' לייבוש שילם חצי מהוצאות החתונה, והוא היה השובבין של רבנו, ואת החצי השני שילם הרב ר' יעקב ארלנגר [חמיו של ר' וולף רוזגרטר].

בהלויות

כשנפטר ר' לייבוש הביאוהו חתניו לקברו בארץ, וכאות הכרת הטוב נסע רבנו במיוחד לירושלים וליה רבנו את מיטתו עד סתימת הגולל בהר המנוחות בירושלים, ורגיל לספר שבה זכה בזה קצת להחזיר לו טובה.

השקעה עצומה

באחד הפעמים שהגיע יהודי מלוגאנו לרבנו, אמר לו רבנו אתה יודע מה היתה הצלחה של העיר לוגאנו שהקימו שם משפחות מפורות בישראל זה בזכות הראש הקהל ר' לייבוש, שדרכו היתה לדאוג להקילה באופן הכי טוב שיכול להיות, ואם צריך רב, הביא רב בסדר גודל של רב עיר גדולה, ה"ה הגאון רבי שלמה זלמן פרידמן זצ"ל בעל הבחני שלמה, ולא חשב שבס"ה יש כאן קצת משפחות ולא צריך להביא רב גדול כל כך. ולאחרונה שפחתו המשפחות המפורות בעיר זו, רבות מתאונן רבנו על כך שנאבד אבן יקרה זו.

כזו קדושה

כשרבי לייבוש רובינפלד זצ"ל ראה את התנהגותו של מרן ר"ה"א: אמה: שהיתה לו כזו התפעלות לחזות בו ואמר, 'כי מעולם לא ראיתי בחור כזה קדוש, וכבר היום רואים עליו כי הוא גדול בישראל'. (מפי רבי יעקב בעק שליט"א)

חתנו רבי דוד הלר נלב"ע א' אלול תש"ע

אחד החתנים של ר' לייבוש היה ידיד נערי של רבנו, הגאון ר' דוד הלר זצ"ל שלמד עמו יבד"ח בשיבת מונטרי והיה ידידו הקרוב, באחד השנים כשהגיע ר' דוד להתפלל בכלל חזון איש, ביקש רבנו מהגבאי שיתן לו שלישי, והלה התפלא כי היה מגולח זקן וכו', ואמר לו רבנו דע לך שהוא למדן יותר גדול ממני, רק לבוש בצורה שלו. וכשנלב"ע נסע רבנו לשדה תעופה להלוויתו.

שולחן ערוך ומג"א

וסיפר רבנו שהיה תקופה שהוכרח ר' דוד לעסוק לפרנסתו והיה מחלק לחם במשך היום, ואח"כ הולך לישון ג' שעות, וקם ולומד כל הלילה בהתמדה עצומה, [ולמד אז שולחן ערוך או"ח עם מגן אברהם, והיה רגיל לומר שלימוד זה נשאר לו לכל החיים שהיה לו ידיעה נפלאה בשו"ע מג"א].

יום היארצייט של הגאון רבי מרדכי אפוליון זצ"ל תלמידו הביבן של מרן ראש הישיבה שליט"א ר"מ בישיבת ברכת משה ירושלים וראש ישיבת באר התורה לצעירים, נלב"ע ו' אדר ה'תשס"ו

על תקופת היותו בישיבה קטנה פוניבז' סיפר, שהיו מקבלים מרבנו מושגים בחכמת התורה וטהרתה, שם התחבב על רבינו שליט"א, וגם בהיותו בישיבה גדולה המשיך לקבל תורה מרבינו, ואף השתתף בחופתו.

לעיתים תכופות היה יורד לבני ברק לביתו של רבינו שליט"א, כאשר ראשי ישיבות נועצו עם הגר"מ זצ"ל בענינים חמורים של הוצאת בחור מהישיבה, היה יורד לשם כך להתייעץ עם רבינו שליט"א, והיה אומר אצל ראש הישיבה בונים ישיבות, אין בחורים שנזרקים לרחובות, הוא בפיקחותו ובראייתו למרוחק מציל את הדור ואת עולם הישיבות ומונע צרות ועגמת נפש, כידוע שרבינו הוא מראש דשמתע שאין להוציא בחור מהישיבה בלא למצוא לו מקום חילופי. [עפ"ד דברי החפץ חיים והחזון איש זיע"א]

באחת מכתבות קיץ תשס"ה שהה בבני ברק, לפני תפילת ערבית ליל שב"ק נכנס לביתו של רבינו שליט"א, שהיה ספון בחדרו עם תלמידיו שליט"א, כשהגר"מ נכנס תיכף נקרא אל הקודש פנימה, ונשאל היכן נמצאת מימרא מסוימת, הגר"מ זצ"ל הראה את הגמ' והריחא דאורייתא ושמחתה נשמעו היטב מחוץ לחדרו של רבינו...

בתחילת זמן חוליו ירדה אלמנתו תחי' לבני ברק ודיברה עמו בארוכה על גודל הטררגדיה, בשיעור שלאחר מכן רבינו שליט"א היה נראה בצער רב ופתאום שמעו אותו נאנח, עד כדי שאחד מהשומעים שליט"א שאל את רבינו איזה צרה נתחדשה כעת, ורבינו השיח את לבו הטהור, הגיע כעת אשת חבר וסיפרה שבעלה שהוא מרבני תורה מאוד חולה, אותו ת"ח אזר עוז וביקש מרבינו שיברך וכולם יענו אמן ובזכות הרבים תבוא הישועה, וכך במעמד מרטיט ונורא הוד רבינו התפלל ובירך ותלמידיו שומעי השיעור ענו אחריו אמן.

כאשר ענין חוליו כבר נתפרסם נכנסו ידידיו תלמידי רבינו שליט"א ושאלו 'כל כך הרבה תפילות וברכות מדוע ראש הישיבה אינו אומר איזה ענין שיכול להושיע את ר' מרדכי' ראש הישיבה נתעטף בשתיקה ככחון מה ניתן לעשות, ובמתח רב פתח פיו, גם לחפץ חיים היה בן חולה שנפטר צעיר, וגם לר' חיים עוזר היתה בת יחידה שנפטרה, סתם ולא פירש של ר' מרדכי היתה זו תשובה גלויה על העומד להתרחש, אך שמר על כך בסוד עד לאחר פטירתו.

בזמן חליו ירד מספר פעמים להתברך אצל מרן ראש הישיבה שליט"א, וראש הישיבה שליט"א טרח לבקרו בבית החולים תל השומר, בעת הביקור תחילה ראש הישיבה התעטף בשתיקה והיה נראה כמתפלל, לאחר כמה רגעים החל לדבר עמו בדברי תורה במשך 45 דקות יקרות, ועברו בכל חלקי התורה ממשנה לגמרא מאגדה להלכה, והיו הדברים שמחים כנתינתם מסיני, לאחר שראש הישיבה נסע היה הגר"מ זצ"ל בשמחה גדולה והוציא יין לשתית לחיים, ביקור זה היה אצלו בגדר לולי תורתך שעשועי, והיה מספר אודותיו אצל המבקרים הרבים. לאחר כחודש ביקר אותו שוב בביתו בירושלים, בצאתו ליוה את רבינו, אמר לו רבינו שישוב מפני הצניע, ענה ליד רבינו יש לי שמירה. כאשר ביקרו הגאון ר"י גנס שליט"א אמר לו הגר"מ זצ"ל, זכיתי וחדרי הנפך לבית ועד לחכמים, השתעשתי עם רבינו שליט"א שלש רבעי שעה.

לאחר פטירת הגר"מ זצ"ל אמר רבינו שליט"א ר' מרדכי הוא בן עולם הבא, ונסע לירושלים לניחום אבלים, לאחמ"כ עלה למשא חיזוק בביהכ"נ חניכי הישיבות רוממה, וזה המצית דבריו, כאבים נועדו להכריח את אדם כדי קיומו בעוה"ז, על אחת כמה וכמה שצריך להכריח את האדם שגיגע לתענוג האמיתי שהוא העוה"ב, ציצית נועדה להזכיר על רוחניות, אסונות אצל אומות העולם וגם נועדו להזכיר, א"א לדעת למה זה קרה, אין לנו נביאים, אבל כל אחד הגם שהוא טוב יש לו במה להתחזק, תורה - שבכל יום יוצאת בת קול מהר חורב ואומרת אוי להם לבריות מעלבונה של תורה, ואם בזמן חז"ל דאי שבזמננו אנו, שבת - רבי יהונתן אייבשיץ בספרו ירדות ערב אמר שמי שלא לומד הלכות שבת א"א שלא יכשל, ואם לפני שלוש מאות שנה כך מה נעניה אבתריה, בין אדם לחבירו - בביריאת ד'אלו דברים' כל הדברים הנמנים שם מלבד שנים, הם בין אדם לחבירו, ומפרש רוצה לתת לשני משום איהו נגיעה חרוקה, צריך להתחזק לא לעמוד בתוקף ולומר מאע לי לרעה יותר ממה שבין אדם לקונו, כמה פעמים רואים שאחד לא רוצה לתת לשני משום איהו נגיעה חרוקה, צריך להתחזק לא לעמוד בתוקף ולומר מאע לי להשני יותר, ומובא בירושלמי שרבי פינחס בן יאיר בקע נהר דרכו לבית מדרשו, ותלמידיו גם רצו לעבור, אמר להם אם אפי' פעם אחת לא פגעתם ביהודי יכולים אתם לעבור. ומשם המשיך לישיבת ברכת משה שבה כיהן כר"מ ומסר שם שיחה לזכר.